

BÀI 19

SÔNG NƯỚC CÀ MAU

ĐỌC – HIỂU VĂN BẢN

Bài tập

1. Câu 2, trang 22, SGK.

2. Câu 4, trang 22, SGK.

3. Trong đoạn tả chợ Năm Căn ở cuối bài, tác giả tập trung làm nổi bật sự trù phú và màu sắc độc đáo của chợ. Hãy cho biết :

a) Sự trù phú của chợ Năm Căn được diễn tả qua những chi tiết, hình ảnh nào ?

b) Những chi tiết, hình ảnh nào thể hiện sự độc đáo của chợ Năm Căn ?

c) Nhận xét về sự quan sát và miêu tả của tác giả trong đoạn văn ấy.

Gợi ý làm bài

1. Đoạn văn từ đầu đến *lặng lẽ một màu xanh đơn điệu* nêu ấn tượng nổi bật ban đầu của tác giả về vùng sông nước Cà Mau. Vì vậy, tác giả chưa miêu tả một hình ảnh cụ thể nào mà chỉ là những hình ảnh khái quát. Ví dụ : "... sông ngòi, kênh rạch cang bủa giăng chi chít như mạng nhện. Trên thì trời xanh, dưới thì nước xanh, chung quanh mình cũng chỉ toàn một sắc xanh cây lá".

Ấn tượng nổi bật ban đầu của tác giả về vùng Cà Mau là không gian rộng lớn mênh mông của vùng đất này với sông ngòi, kênh rạch bủa giăng chi chít và tất cả được bao trùm trong màu xanh của trời, nước, của rừng cây. Không gian ấy khi mới tiếp xúc thì dễ có cảm giác về sự đơn điệu, triền miên.

Để làm nổi bật ấn tượng trên đây, tác giả đã tập trung miêu tả khung cảnh thiên nhiên qua sự cảm nhận của thị giác và thính giác, đặc biệt là cảm giác về màu xanh bao trùm và tiếng rì rào bất tận của rừng cây, của sóng và gió.

2. a) Sự rộng lớn, hùng vĩ của sông Năm Căn và rừng đước hai bên bờ đã được thể hiện qua các chi tiết : *con sông rộng hơn ngàn thước ; nước âm âm đổ ra biển ngày đêm như thác ; cá nước bơi hàng đàn đen trũi nhô lên hụp xuống như người bơi ếch giữa những đầu sóng trắng ; rừng đước dựng lên cao ngất như hai dãy trường thành vô tận.*

b) Các động từ trong câu là : *chèo, thoát, đổ, xuôi*; cụm động từ trong câu là : *chèo thoát qua kênh Bọ Mắt, đổ ra con sông Cửa Lớn, xuôi về Năm Căn*. Không thể thay đổi trình tự các động từ, cụm động từ ấy trong câu vì như thế sẽ làm sai lạc nội dung, đặc biệt là sự diễn tả trạng thái hoạt động của con thuyền trong mỗi khung cảnh. Tác giả viết : "Thuyền chúng tôi chèo thoát qua kênh Bọ Mắt" thì *thoát qua* diễn tả được ý : con thuyền vượt qua được một sự nguy hiểm "... ở đó tụ tập không biết cơ man nào là bọ mắt, đen như hạt vừng, chúng cứ bay theo thuyền từng bầy như những đám mây nhỏ, ta bị nó đốt vào da thịt chỗ nào là chỗ đó ngứa ngứa nổi mẩn đỏ tấy lên" (giải thích ý nghĩa của *đổ ra, xuôi về*).

Cách dùng từ của tác giả ở đây chặt chẽ, chính xác và gợi cảm.

c) Tác giả đã diễn tả màu xanh của rừng đước với ba mức độ sắc thái : *màu xanh lá mạ, màu xanh rêu, màu xanh chai lọ*. Những sắc thái ấy của cùng một màu xanh đã miêu tả các lớp cây đước từ non đến già tiếp nối nhau.

3. a) Sự trù phú của chợ Năm Căn được thể hiện qua khung cảnh rộng lớn, tấp nập, hàng hoá phong phú, thuyền bè san sát, với các chi tiết như : *những đống gỗ cao như núi ; những bến vận hà nhộn nhịp dọc dài theo sông ; những ngôi nhà bè ban đêm ánh đèn măng-sông chiếu rọi trên mặt nước như những khu phố nổi,...*

b) Sự độc đáo của chợ Năm Căn thể hiện ở :

– Chợ chủ yếu họp ngay trên sông nước với những nhà bè như những khu phố nổi và những con thuyền bán hàng len lỏi mọi nơi, có thể mua mọi thứ mà không cần bước ra khỏi thuyền.

– Sự đa dạng về màu sắc, trang phục, tiếng nói của người bán hàng thuộc nhiều dân tộc : người Hoa, người Miên, người Chà Châu Giang,...

c) Tác giả đã quan sát kĩ lưỡng, vừa bao quát vừa cụ thể, chú ý cả hình khối, màu sắc, âm thanh. Nghệ thuật miêu tả vừa cho thấy được khung cảnh chung vừa khắc hoạ được những hình ảnh cụ thể, làm nổi rõ được màu sắc độc đáo cùng với sự tấp nập, trù phú của chợ Năm Căn.